

DOI: [https://doi.org/10.31470/2786-6424-2022-1\(2\)-49-60](https://doi.org/10.31470/2786-6424-2022-1(2)-49-60)

ORCID: 0000-0002-4901-6148

КРУЦЕВИЧ Тетяна

*доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
Національний університет фізичного
виховання і спорту України*

KRUTSEVICH Tetiana

*Doctor of Science in Physical Education
and Sports, Professor,
National University of Physical Education
and Sports of Ukraine*

✉ tmfv@ukr.net

ORCID 0000-0002-2902-5960

МАРЧЕНКО Оксана

*доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
Національний університет фізичного
виховання і спорту України*

MARCHENKO Oksana

*Doctor of Science in Physical Education
and Sports, Professor,
National University of Physical Education
and Sports of Ukraine*

✉ o.mar4enko17@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4217-0548

ХОЛОДОВА Ольга

*кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент,
Національний університет фізичного
виховання і спорту України*

KHOLODOVA Olga

*Candidate of Sciences in Physical
Education and Sports, Associate
Professor, National University of Physical
Education and Sports of Ukraine*

✉ holodova2007@ukr.net**СЕ Чжімін**

Аспірант НУФВСУ, КНР

ZHIMIN Se

Postgraduate student of NUFVSU, China

✉ o.mar4enko17@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ В ОСВІТНІХ УСТАНОВАХ КИТАЙСЬКОЇ НАРОДНОЇ РЕСПУБЛІКИ

FEATURES OF PHYSICAL EDUCATION AND CONTROL SYSTEMS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA

Анотація.

Вступ. У представленій науковій статті проведено узагальнення та систематизація існуючих наукових досліджень щодо вивчення характерних особливостей організації фізичного виховання в КНР.

Мета статті – дослідити сучасні підходи щодо організації фізичного виховання та системи контролю в освітніх установах Китайської Народної Республіки. Дослідження проводилось науковцями НУФВСУ та Університету Січан (КНР).

Результатами дослідження визначено, що відповідно до національного стандарту фізичної підготовленості студентської молоді КНР, система оцінювання являє собою комплексний показник, який складається з суми балів окремих тестів, помножених на відповідні їм вагові коефіцієнти. В системі критеріїв оцінювання рівня фізичної підготовленості студентів КНР обов'язковим є врахування показників фізичного розвитку: ІМТ (індекс маси тіла) та ЖЄЛ (життєва ємність легень). Система контролю за рівнем фізичної підготовленості школярів і студентів КНР – це іспит з предмета «Фізична культура».

Ключові слова: КНР, освіта, фізичне виховання, фізична культура, школярі, студенти, фізична підготовленість.

Abstract.

Introduction. The presented scientific article summarizes and systematizes existing scientific research on the study of the characteristic features of the organization of physical education in the People's Republic of China.

The purpose of the article is to investigate modern approaches to the organization of physical education and the control system in educational institutions of the People's Republic of China. The research was carried out by scientists of NUPESU and Xichang University (PRC).

A complex of theoretical methods was used to solve the tasks: a systematic analysis of literary sources and documents, comparison, generalization and systematization, which were carried out in order to study the experience of scientists who are engaged in researching the functioning and improvement of the physical education system of the People's Republic of China.

The results of the study determined that according to the national standard of physical fitness of student youth of the People's Republic of China, the evaluation system is a complex indicator that consists of the sum of the scores of individual tests multiplied by their corresponding weighting factors. In the system of criteria for assessing the level of physical fitness of students of the People's Republic of China, it is mandatory to take into account indicators of physical development: BMI (body mass index) and VLC (vital lung capacity). The system of monitoring the level of physical fitness of schoolchildren and students of the People's Republic of China is an exam in the subject «Physical Culture».

Conclusions. A significant role in the system of training highly qualified, competitive specialists in various branches of the national economy, economics and education of the People's Republic of China belongs to physical culture, which in the system of educational institutions of the People's Republic of China acts as an important means of social and professional formation of future specialists, their spiritual and physical self-development.

Physical education of schoolchildren is a mandatory part of the educational process in general educational institutions of the PRC, the activities of which are regulated by the Orders of the Ministry of Education of the PRC.

Key words: China, education, physical education, physical culture, schoolchildren, students, physical fitness.

Вступ. Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень. Однією з важливих та значущих соціокультурних проблем нашої держави є вдосконалення системи фізичного виховання дітей, підлітків та молоді. Для здійснення системних перетворень у даному напрямку освіти, на думку провідних науковців нашої держави, необхідно вивчати і втілювати передовий досвід зарубіжних країн у контексті фізкультурно-спортивної освіти [10, 12, 13, 16, 17, 20, 23, 24]. Проблеми фізичного виховання дітей знаходяться в полі зору урядів і спільнот різних країн. Немає держави, яка б залишалася байдужою до якісного вирішення цієї важливої проблеми, адже фізичне виховання є невід'ємною частиною освіти дітей у дошкільних установах, школах і молоді у закладах вищої освіти (А. К. Савіна, 2013; О. І. Шиян, Н. С. Сороколіт, І. Х Турчик, 2013) [17].

На сьогоднішній день світова освітня практика потребує теоретичного аналізу всього накопиченого досвіду передових країн світу, осмислення їхніх прогресивних досягнень і виявлення негативних тенденцій. Повною мірою це стосується і системи у сфері фізичного виховання дітей, підлітків і молоді.

У цьому сенсі, для визначення шляхів оптимізації фізичного виховання дітей, підлітків та молоді у нашій країні, все більшої важливості набуває вивчення особливостей реформування системи фізичного виховання та програмно-нормативного забезпечення сфери фізичного виховання за кордоном. У даному контексті вважаємо, що вивчення національних освітніх традицій та досвіду Китайської Республіки у реформуванні системи фізичного виховання буде цікавим і корисним для сучасної системи фізичного виховання України.

Досягнуті успіхи КНР за останні десятиліття в економіці, високих технологіях, біохімії, медицині, перевернули уявлення про Китай в свідомості європейців протягом останнього століття. Одне з пояснень цього процесу – це система освіти, яка існує в цій країні більше 100 років та реагує на виклики зовнішнього світу і пристосовується до вимог міжнародного ринку праці, жорсткої конкуренції з боку іноземних фахівців. При цьому – зберігає дух національних традицій, етнічні, економічні та географічні умови навчання та проживання [3, 4, 5, 9, 14].

Системний аналіз наукової літератури за темою нашого дослідження засвідчує, що вивчення підходів щодо організації фізичного виховання та системи контролю в освітніх установах Китайської Народної Республіки є надзвичайно цікавим для України і також засвідчує про важливість висвітлення даної проблематики в КНР [7, 8, 14, 15, 17, 20].

Чимало вітчизняних авторів в своїх роботах досліджувало проблеми різних рівнів освіти Китайської народної республіки [Н. Боровська, 2011; С. Гала, 2011; І. Животовська, 2007; В. Луначек, 2013; Су Цзюньян, 2011; Сяо Су, 2011]. Вченими Шинкарук О. А. та Денісенко Л. В. у ході вивчення досвіду підготовки магістрів фізичної культури і спорту у КНР, з'ясовано, що у китайських закладах вищої освіти освітні програми з фізичної культури і спорту переорієнтовано на суттєве збільшення частки освітнього компонента, особливо це стосується проведення практичних фізкультурно-спортивних занять [10]. Проте, в абсолютній більшості періодичних наукових видань України система фізичного виховання в КНР висвітлюється вкрай обмежено.

Актуальність вивчення сучасних підходів щодо організації фізичного виховання та системи контролю в освітніх установах Китайської Народної Республіки обумовлюється також дослідженнями китайських вчених щодо низького рівня фізичної підготовленості молоді КНР (Пастушенко Г.А., Юрченко Б.І., Язвінська Л.Н., Єгоров Г.І., Ін Тон Цзі, Лю Чуїк та ін.).

Так, Ван Сяофей у своєму дослідженні щодо особливостей організації занять школярів з фізичного виховання в КНР наголошує, що реформування системи фізичного виховання школярів КНР відбувається з урахуванням американського досвіду, але з додаванням національних стандартів у галузі фізичної культури [7]. Натомість, за твердженнями провідних китайських вчених, існує певна кількість суперечностей між об'єктивними потребами китайського суспільства у високому рівні сформованості фізичної культури молоді та недостатнім рівнем розробленості теоретико-методичних основ її формування у навчальних закладах, які потребують результативного і швидкого розв'язання [2, 8, 12, 20].

Також знаходимо дослідження китайських науковців, які наголошують на значному потенціалі системи фізичного виховання КНР у формуванні цінностей фізичної культури школярів і студентів та непослідовністю його використання педагогами та тренерами у вищих навчальних закладах КНР [5, 6, 8, 12, 13].

Таким чином, особливості функціонування системи фізичного виховання та спорту, як один із найбільш успішних прикладів розширення та розвитку впливу фізичної культури на життя населення у сучасному Китаю привертає увагу дослідників з інших країн. Вищевикладене підтверджує актуальність даної проблеми, її важливу соціальну значущість та детермінує її вибір як теми наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Проблематика роботи відповідає плану НДР НУФВСУ за темою 3.1 «Удосконалення системи педагогічного контролю фізичної підготовленості дітей, підлітків і молоді в закладах освіти» на 2021-2025 рр.

Мета дослідження – дослідити сучасні підходи щодо організації фізичного виховання та системи контролю в освітніх установах Китайської Народної Республіки.

Завдання дослідження – узагальнити науково-методичну літературу та дані Інтернет-мережі з питань особливостей функціонування системи фізичного виховання та контролю дітей підлітків і молоді в освітніх установах Китайської Народної Республіки.

Для розв'язання поставлених завдань використовувався **комплекс теоретичних методів:** системний аналіз літературних джерел і документів, порівняння, узагальнення та систематизація, що проводились з метою вивчення досвіду науковців, які займаються дослідженням функціонування та вдосконалення системи фізичного виховання Китайської Народної Республіки.

Організація дослідження. Дослідження проводилось науковцями НУФВСУ та Університету Січан Китайської народної республіки.

Результати досліджень та їх обговорення. Система освіти Китайської Народної Республіки – найбільша в світі. Вона має 100-річну історію. За новітніми статистичними даними, в даний час в Китаї налічується 3 тисячі вузів, у тому числі дві третини є державними, решта – приватними. У вузах навчаються 30 млн. студентів. Структура освіти КНР схожа на українську та включає в себе базисну освіту (дошкільну, загальну початкову і середню), середню професійно-технічну, загальну вищу освіту та освіту для дорослих. Сучасна система освіти в КНР має ряд специфічних рис, якщо порівнювати її із зарубіжними аналогами.

Всі складові механізму державного управління фізичною культурою і спортом КНР удосконалюються в ході реформування та базуються на ідеології загальнодержавної системи спорту, сучасна модифікація якої передбачає узгоджений розвиток фізичної культури і спорту за двома стратегіями – олімпізму (спорту вищих досягнень) та здоров'я нації, серед яких стратегія олімпізму визнана більш важливою [3, 4, 5, 7, 9, 11, 13].

Система освіти в Китаї має ґрунтовну нормативно-правову базу. Її становлять Закони КНР: «Про освіту», «Про обов'язкову освіту», «Про вищу освіту», «Про професійну освіту», «Про викладачів», «Положення про вчені ступені» тощо. Усі ці закони і положення, а також більше ніж 600 адміністративних актів Міністерства освіти здебільшого сформували достатньо досконалу систему законів і правил, що стосуються державної освіти [11, 13, 17, 19, 20, 26, 28].

В КНР кожен освітній щабель, починаючи з молодшої школи, і закінчуючи закладами вищої освіти має свої певні завдання з розвитку фізичної культури і спорту (Ліфей Ху, 2013) [13, 17]. Модернізація фізичного виховання в школах, коледжах та університетах Китайської Народної Республіки спирається на наступні базові документи Уряду і Комуністичної партії КНР [11, 15, 17, 19], а саме:

- 1 «Концепція національної програми з фітнесу», яка була вперше оприлюднена та впроваджена в 1995 році;
- 2 «Основні положення реформи розвитку фізичної культури і спорту в 2001-2010 рр.»;
- 3 «Програма сільського спорту»;
- 4 «Китайський національний стандарт фізичної підготовленості школярів та студентів», який був розроблений та оприлюднений до запровадження Міністерством освіти КНР у 2014 року;
- 5 «Національний фітнес»-план на 2016-2020 рр.;
- 6 Національна програма «Здоровий Китай до 2030 року», яка була оприлюднена у жовтні 2016 року ЦК Комуністичної партії Китаю та Державною радою, що стало головним документом у розвитку системи фізичного виховання китайської Народної Республіки на наступні 15 років;
- 7 «Середньостроковий та довгостроковий план розвитку молоді» на 2016-2025 рр.;
- 8 «Національний план дій щодо здорового способу життя» на 2017-2025 рр.;
- 9 «План побудови потужної спортивної країни», розроблений та оприлюднений Генеральним офісом Державної ради у 2019 року.

Реформування шкільної освіти КНР, яке здійснювалась упродовж останніх 20 років, дозволило розробити і вдосконалити власну систему фізичного виховання, яка поєднує у собі національні традиції та новітні підходи, а також кращі апробовані раніше положення.

У Міністерстві освіти КНР створено департамент у справах фізичної культури та спорту, санітарії, гігієни та мистецтва, який відповідно до Закону «Про фізичну культуру та спорт» [11] створює всі необхідні умови для реалізації нової концепції масового залучення школярів до занять різними видами спорту та рухової активності [5, 7].

Діти в Китаї навчаються у школі протягом 12 років. Як і в більшості країн, навчання поділяється на три сходи. Цікавим є те, що з 2008 року в країні є обов'язковим проходження 9-річної освіти в школі, що є безкоштовним. Далі вже батьки та дитина можуть самостійно вирішувати, чи продовжувати навчання у трьох останніх класах. Початкова школа в Китаї триває для дитини приблизно з 6 до 11 років. С 12 до 14 років учні завершують неповну середню освіту, а вже з 15 до 18 мають можливість закінчити повну середню школу, хоча це не є обов'язковим [2, 7, 9].

Фізичне виховання школярів є обов'язковою частиною навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах, діяльність яких регламентовано Наказами Міністерства освіти КНР. З метою подальшого зміцнення здоров'я дітей та молоді у КНР було розроблено «Положення про роботу шкільного спорту». Це нормативний документ, в якому визначаються шляхи реалізації завдань шкільного фізичного виховання та напрями розвитку традиційних видів спорту в школах Китаю [8].

Програми середньої школи Китаю орієнтовані на розумове, фізичне, моральне і естетичне виховання учнів [3, 9, 15]. При проведенні уроків з фізичної культури для школярів, кількість учнів не повинна перевищувати 12 осіб [15].

Згідно нормативним документам, шкільна програма КНР включає опанування наступних розділів: легка атлетика: спринтерський біг і біг на довгі дистанції (від 135 до 360 годин на рік), навчання техніці стрибка у висоту (180 годин на рік). В молодшій школі багато часу (від 360 до 900 годин на рік) відводиться на естафети та рухливі ігри. Потім поступово (в середній школі) вводиться футбол,

волейбол, баскетбол (по 180 годин на рік) [3, 7, 9]. Поряд із гімнастикою, легкою атлетикою, спортивними іграми, у школах КНР зазвичай використовуються вправи з традиційної китайської гімнастики цигун, тайцзі-цюань та бойові мистецтва [3].

Відповідно до нормативних документів, в учнів першого та другого класів початкової школи повинні бути чотири уроки фізичної культури (4 години) на тиждень; в учнів з третього по шостий класи початкової школи і в учнів неповної середньої школи – три уроки фізичної культури на тиждень (3 години), а в старших класах – два уроки фізичної культури (2 години) на тиждень [6, 7].

У більшості шкіл в Китайській Народній Республіці, школярів, починаючи з першого класу, привозять до шкільних гуртожитків у неділю ввечері, і забирають додому у п'ятницю після обіду [3, 6, 7]. Ранкова гімнастика кожного дня – обов'язковий атрибут навчання у школі. Як правило – це традиційні види китайської гімнастики тайцзі-цюань. Виконання «Нормативів спортивної підготовки школярів» є також обов'язковим для всіх без винятку школярів. Ті учні, які не здали нормативи, позбавляються права вступу до навчальних закладів наступного ступеню. У масштабах всієї країни курс фізичної культури в школі є обов'язковим. Відповідно до законодавчих документів у сфері фізичної культури і спорту КНР, учні складають іспит з фізичного виховання. Для допуску на іспит хлопці та дівчата не мають права пропускати більш ніж третину усіх годин, відведених за рік на уроки фізкультури. Іспит з фізичної культури є обов'язковим та розглядається як важливий для досягнення національних стандартів освіти [6].

Загальне керівництво сферою вищої освіти Китаю здійснює Державна рада через підпорядковані їй Міністерство освіти і відомства (в даний час 70% з 2200 вузів підпорядковуються Міністерству освіти КНР, інші – є відомчими). Система вищої освіти у Китаї включає в себе університети, коледжі та професійні вищі школи [9, 15, 21]. У вищих навчальних закладах Китаю навчальні програми з фізичної культури направлені на збільшення обсягу освітнього компоненту при проведенні практичних занять [9, 15, 21]. Заняття з фізичного виховання студентів коледжів та університетів регламентують «Рекомендації щодо викладання навчальної програми з фізичного виховання». Для студентів I та II курсів рекомендовано не менш ніж 144 годин. Для студентів-магістрантів та аспірантів пропонується фізичне виховання за вибором виду спорту. Кількість студентів на занятті не повинна перевищувати 30 осіб. Також, у процесі навчання в вищому навчальному закладі, кожен студент для отримання заліку з фізичної культури повинен отримати спеціальні фізкультурні знання в сфері фізичної культури і спорту та вміння і навички з фізкультурно-спортивної роботи [3, 9, 15, 21].

Китайські студенти використовують форму елективних занять в обов'язковому порядку з 1 курсу, як мінімум 2 години на тиждень, а починаючи з 3 курсу – по 2-4 години на тиждень. Практичні заняття проводяться в китайських коледжах та технікумах у строго регламентованому режимі, що визначено програмою [9, 15, 21].

Однією з визначних рис процесу реформування освіти та науки в Китайській Народній Республіці – це чітке планування та визначення майбутніх результатів. Щодо системи оцінювання рівня фізичної підготовленості дітей, підлітків та молоді, то китайські вчені стверджують, що останніми роками спостерігаються негативні тенденції у показниках фізичного розвитку та фізичної підготовленості школярів та студентської молоді [7, 8, 13].

Фізична підготовленість відображає рівень розвитку фізичних якостей людини, який досягається у процесі фізичної підготовки та занять руховою активністю. Якість фізичної підготовленості населення КНР і її контроль є невід'ємною складовою фізичного виховання як соціальної підсистеми суспільства. [20]. Зниження рівня рухової активності школярів та студентської молоді КНР на думку науковців пов'язане з цифровою трансформацією освітнього процесу та стрімким переходом на дистанційне навчання через світову пандемію та особливості карантинних обмежень в усьому світі [13, 26, 28].

В таблиці № 1 представлено нормативи фізичної підготовленості школярів відповідно до «Китайського національного стандарту фізичної підготовленості школярів та студентів» (CNSPFS) [20]. Загальна сума балів під час оцінювання фізичної підготовленості школярів становить 100 (сума балів окремих тестів, помножених на відповідні їм вагові коефіцієнти) (табл. 1). Також пропонується у якості мотивації додаткові бали (максимум 20), якщо учні мають високі результати за наступними тестовими завданнями: (стрибки через скакалку на час, підтягування у висі, рівномірний біг на 800 і 1000 м,

піднімання тулуба в сід за 1 хв). Загальна оцінка фізичної підготовленості в учнів може становити 120 балів (максимум).

Взагалі тестові вправи для визначення рівня фізичної підготовленості учнівської молоді спрямовані на забезпечення об'єктивного контролю рівня розвитку основних фізичних якостей: сили, витривалості, швидкості, координації, гнучкості, а також рівня оволодіння прикладними вміннями і навичками (табл.1). Державне тестування з фізичного виховання в школах КНР проводиться кожні два роки. Відповідно до національного стандарту фізичної підготовленості КНР, згідно з положенням щодо проведення тестування, кожна школа може впроваджувати додаткові тести, якщо в цьому є необхідність.

Таблиця 1

**Тестові вправи для оцінювання фізичної підготовленості школярів КНР
(Китайський національний стандарт фізичної підготовленості)**

Клас	Назва тестової вправи	Ваговий коефіцієнт, %
1-12	➤ Індекс маси тіла	15
	➤ Життєва ємкість легень	15
1-й, 2-й	➤ Біг 50 метрів, с	20
	➤ Нахил тулуба вперед з положення сидячи, см	30
	➤ Стрибки через скакалку, за 1хв., разів	20
3-й, 4-й	➤ Біг 50 метрів, с	20
	➤ Нахил тулуба вперед з положення сидячи, см	20
	➤ Стрибки через скакалку, за 1хв., разів	20
	➤ Підйом тулуба з положення лежачи в сід за 1 хв, разів	10
5-й, 6-й	➤ Біг 50 метрів, с	20
	➤ Нахил тулуба вперед з положення сидячи, см	10
	➤ Стрибки через скакалку, за 1хв., разів	10
	➤ Підйом тулуба з положення лежачи в сід за 1 хв, разів	20
	➤ Човниковий біг, с	10
7-й-12-й	➤ Біг 50 метрів, с	20
	➤ Нахил тулуба вперед з положення сидячи, см	10
	➤ Стрибок у довжину з місця, см	10
	➤ Підтягування у висі (хлопчики) / підйом тулуба з положення лежачи в сід за 1 хв (дівчата), разів	10
	➤ Рівномірний біг 1000 м (хлопці) / 800 м (дівчата), хв	20

Примітка: вагові коефіцієнти враховуються під час підрахунку балів і визначення загального рівня фізичної підготовленості

У 2020 році Генеральний апарат ЦК Комуністичної партії Китаю та Державною Радою було опубліковано низку документів щодо розвитку фізичного виховання студентів, а також опубліковано оновлені вимоги до рівня

фізичної підготовленості студентської молоді КНР [4, 8, 16, 17,]. Тестові вправи для оцінювання фізичної підготовленості студентів згідно Китайським національним стандартам фізичної підготовленості представлено в таблиці №2.

Відповідно до національного стандарту фізичної підготовленості студентів КНР (CNSPFS), рівень фізичної підготовленості прийнято оцінювати за рівнем розвитку якісних параметрів рухової діяльності: витривалості, сили, швидкості, спритності, гнучкості. Для комплексного оцінювання загальної фізичної підготовленості застосовуються тести, які характеризують загальну витривалість (біг на 1000 м для юнаків та 800 метрів для дівчат), вибухову силу (стрибок у довжину з місця), динамічну силову витривалість м'язів рук та плечового поясу (згинання та розгинання рук у висі хватом зверху), силові здібності у дівчат (присідання), гнучкість хребтового стовпа (нахил уперед з положення сидячи), та спритність (біг 50 м, с).

Система оцінювання рівня фізичної підготовленості китайських студентів являє собою комплексний показник, який складається з суми балів окремих тестів, помножених на відповідні їм вагові коефіцієнти (табл. 3).

Зазначимо, що в системі критеріїв оцінювання рівня фізичної підготовленості студентів КНР обов'язковим є врахування показників фізичного розвитку: ІМТ (індекс маси тіла) та ЖЄЛ (життєва ємкість легень). Загальна сума балів під час оцінювання фізичної підготовленості становить 100 (сума

балів окремих тестів, помножених на відповідні їм вагові коефіцієнти) (табл.3). Якщо будь-який показник розвитку фізичної якості у студентів нижче зазначеної норми, то загальний показник рівня фізичної підготовленості значно знижується.

Таблиця 2

**Тестові вправи для оцінювання фізичної підготовленості студентів КНР
(Китайський національний стандарт фізичної підготовленості)**

Оцінка	Бали	Біг 50 (с.)		Нахил тулуба в перед із положення сидячи (см)		Стрибки в довжину з місця (см)		Підтягування для юнаків; присідання для дівчат (разів)		1000 метрів для юнаків і 800 метрів для дівчат (хв., с.)	
		Ю	Д	Ю	Д	Ю	Д	Ю	Д	Ю	Д
Відмінно	100	6.7	7.5	24.9	25.8	273	207	19	56	3'17	3'18
	95	6.8	7.6	23.1	24.0	268	201	18	54	3'22	3'24
	90	6.9	7.7	21.3	22.2	263	195	17	52	3'27	3'30
Добре	85	7.0	8.0	19.5	20.6	256	188	16	49	3'34	3'37
	80	7.1	8.3	17.7	19.0	248	181	15	46	3'42	3'44
Задовільно	78	7.3	8.5	16.3	17.7	244	178		44	3'47	3'49
	76	7.5	8.7	14.9	16.4	240	175	14	42	3'52	3'54
	74	7.7	8.9	13.5	15.1	236	172		40	3'57	3'59
	72	7.9	9.1	12.1	13.8	232	169	13	38	4'02	4'04
	70	8.1	9.3	10.7	12.5	228	166		36	4'07	4'09
	68	8.3	9.5	9.3	11.2	224	163	12	34	4'12	4'14
	66	8.5	9.7	7.9	9.9	220	160		32	4'17	4'19
	64	8.7	9.9	6.5	8.6	216	157	11	30	4'22	4'24"
	62	8.9	10.1	5.1	7.3	212	154		28	4'27	4'2
	60	9.1	10.3	3.7	6.0	208	151	10	26	4'32	4'34
не задовільно	50	9.3	10.5	2.7	5.2	203	146	9	24	4'52	4'44
	40	9.5	10.7	1.7	4.4	198	141	8	22	5'12	4'54
	30	9.7	10.9	0.7	3.6	193	136	7	20	5'32	5'04
	20	9.9	11.1	-0.3	2.8	188	131	6	18	5'52	5'14
	10	10.1	11.3	-1.3	2.0	183	126	5	16	6'12	5'24

Таблиця 3

Система оцінювання рівня фізичної підготовленості студентів КНР, (%)

Тестові вправи та показники фізичного розвитку	Вага (%)
Індекс маси тіла (ІМТ), ум.од.	15
Об'єм легенів, мл.	15
Біг 50 м, с.	20
Нахил тулуба в перед із положення сидячи, см	10
Стрибки в довжину з місця, см	10
Підтягування (юнаки) за 1 хв. Присідання (дівчата) за 1 хв	10
1000 метрів для юнаків і 800 метрів для дівчат (хв., с.)	20
Разом	100

Примітка: *вагові коефіцієнти враховуються під час підрахунку балів і визначення загального рівня фізичної підготовленості

Дискусія та обговорення результатів дослідження. Таким чином, однією з визначних рис процесу реформування освіти та науки в Китайській Народній Республіці є чітке планування та окреслення майбутніх результатів. Реформа та модернізація фізичного виховання в КНР забезпечила підвищення професійної компетентності випускників, що у свою чергу обумовило збільшення кількості залучених до занять фізичною культурою і спортом та вплинуло на покращення показників їхнього здоров'я, і стало підґрунтям для економічного зростання Китаю [5]. Сьогодні інформаційний простір надає можливість відкритого спілкування та обміну досвідом між державами [6, 7, 13]. Дослідники

стверджують, що реформування загальної системи освіти Китайської народної Республіки, яке активно проводилося останніми роками, дозволило розробити і вдосконалити власну систему фізичного виховання, яка поєднала у собі національні традиції КНР з новітніми підходами та технологіями, при цьому враховуючи кращі апробовані раніше положення [2, 12, 14, 16, 21].

Професор Москаленко Н. В., узагальнюючи результати розгляду особливостей розвитку шкільного виховання в КНР, визначила, що основні передумови, які стали поштовхом до здійснення реформ в сфері фізичного виховання та створення нормативно-правової бази в сфері фізичної культури і спорту це: економічні, політичні та ідеологічні [17].

Досліджуючи систему фізичного виховання в школах КНР, Глоба Г. В. зауважує, що на даний час як Західна Європа, так і Америка, переживають системну кризу не тільки в економічному плані, а й у сфері здоров'я населення, соціальному, освітньому [6]. Натомість Азійські країни тим часом залишаються поза увагою широкого загалу та наукових кіл України [6, 17]. На відміну від Сполучених Штатів, у нових стандартах Китаю об'єднали зміст фізичного виховання та санітарної освіти в єдиний набір стандартів. Зміст фізкультурної освіти включає у собі лекції про шкідливість алкоголю, куріння, статеве виховання, та аналіз небезпечних для життя захворювань, включаючи СНІД, уроки правильного харчування та ліки першої допомоги, а планування уроків фізкультури у тижневому циклі спирається на знання дитячої фізіології [6].

Наявність національної системи тестування фізичної підготовленості школярів та студентської молоді КНР є важливим та ефективним інструментом забезпечення умов для всебічного гармонійного розвитку особистості. Натомість китайські дослідники стверджують, що останнім часом спостерігається негативна тенденція у показниках рівня фізичного розвитку та фізичної підготовленості школярів і студентської молоді. Також дослідження китайських вчених виявили складнощі і перешкоди, які виникають в ході роботи по оцінюванню фізичної підготовленості в неспеціалізованих ВНЗ Китаю [4, 8, 14, 25, 28]. І важливим напрямком в покращенні даного процесу, є ідентифікація проблемних зон, розробка стратегій їх вдосконалення [15].

Порівняльний аналіз нормативних і програмно-методичних документів дозволив вченим виявити, що нормативні вимоги для виконання тестових вправ є вищими в національному стандарті фізичної підготовки студентів КНР ніж в тестових вправах для проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України [13]. У даному випадку науковці порівнювали тільки ті тестові вправи, які співпадають в системі тестувань КНР та України. Також, система оцінювання рівня фізичної підготовленості в КНР доповнена індексом маси тіла й оцінкою функціональних можливості дихальної системи, чого не знаходимо в системі оцінювання рівня фізичної підготовленості населення України [13, 20, 21].

Слід зауважити, що порівняння системи фізичного виховання та системи контролю і оцінювання рівня фізичної підготовленості школярів і студентів України та КНР не може бути об'єктивним, зважаючи на те, що духовне та фізичне формування особистості юнаків і дівчат в КНР відбувається згідно традицій, менталітету та світогляду китайського суспільства. Відмінності психофізичних, психофізіологічних характеристик школярів і студентів України та КНР знаходимо в різних сферах діяльності, умовах проживання та навчання, етнічних та ментальних особливостях. Дані фактори впливають також і на передумови освітніх реформ в наших країнах. Натомість національні освітні традиції України та Китайської Народної Республіки можуть бути корисним для обміну досвідом у реформуванні та оптимізації сучасної системи фізичного виховання наших країн.

Висновки. Проведене дослідження дозволило зробити наступні висновки:

- значна роль у системі підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців в різних галузях народного господарства, економіки та освіти Китайської Народної Республіки належить фізичній культурі, яка у системі закладів освіти КНР виступає важливим засобом соціального та професійного становлення майбутніх спеціалістів, їхнього духовного та фізичного саморозвитку;
- фізичне виховання школярів є обов'язковою частиною навчально-виховного процесу у загальноосвітніх навчальних закладах КНР, діяльність яких регламентовано Наказами Міністерства освіти КНР;
- кожен освітній щабель, починаючи з молодшої школи, і закінчуючи закладами вищої освіти в КНР має свої певні завдання з розвитку фізичної культури і спорту;

- досліджуючи систему фізичного виховання в закладах освіти КНР встановлено, що наповненість груп на уроках фізичної культури в школі складає 10-12 осіб, в університеті – до 30 осіб;
- китайські студенти використовують форму елективних занять в обов'язковому порядку з 1 курсу, як мінімум 2 години на тиждень, а починаючи з 3 курсу – по 2-4 години на тиждень, практичні заняття проводяться в китайських коледжах та технікумах у строго регламентованому режимі, що визначено програмою;
- система контролю за рівнем фізичної підготовленості школярів і студентів КНР – це іспит з предмета «Фізична культура»;
- визначено, що відповідно до національного стандарту фізичної підготовленості студентської молоді КНР, система оцінювання являє собою комплексний показник, який складається з суми балів окремих тестів, помножених на відповідні їм вагові коефіцієнти. В системі критеріїв оцінювання рівня фізичної підготовленості студентів КНР обов'язковим є врахування показників фізичного розвитку: ІМТ (індекс маси тіла) та ЖСЛ (життєва ємність легень).

Таким чином, досвід у здійсненні реформування та модернізації системи фізичного виховання дітей, підлітків і молоді та системи контролю в освітніх установах Китайської Народної Республіки, вивчення їх національних освітніх традицій, може стати цікавим і корисним для сучасної системи фізичного виховання України.

Перспективи подальших досліджень. Наші подальші дослідження будуть пов'язані з дослідженням мотивації студентської молоді КНР до занять фізичною культурою і спортом у гендерному аспекті.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Андрєєва О.В. Теоретико-методологічні засади рекреаційної діяльності різних груп населення [автореферат]. Київ, 2014. 39 с.
2. Боровская Н.Е. Тенденции развития образования в КНР. Педагогика. 2011. №7. С. 109-119.
3. Ван Цзин, Бондарь А. С. Организация физического воспитания детей и молодежи в Китайской народной республике. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2013. №5 (38), С. 45-48.
4. Ван Ліхуа. Організація управління впровадженням державних стандартів фізичної підготовленості студентів у вищих навчальних закладах Китайської Народної Республіки автореф., к. н. спец. 24.00.02. Фізичне виховання і спорт Харків, 2011. 20 с.
5. Глоба Г. В Система фізичного виховання в школах Китаю. Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту». Харків, 2012. 10. С. 16-19.
6. Гэн Цзе, Сюй Хун, Ван Фэнхуи, Сунь Цилинь. Текущая ситуация и меры противодействия внедрению основных стандартов физического воспитания в колледжах и университетах – Основано на исследовании основных стандартов физического воспитания в колледжах и университетах по всей стране [J]. Журнал Shenyang Sport University, 2020, 39 (01): 20-28.
7. Горбатенко Т. Б. Анализ учебных программ по дисциплине «Физическая культура» в вузах Китайской Народной Республики и Российской Федерации. Теория и практика физ. культуры. 2008. № 8. С. 76–80.
8. Денисова Л. В., Шинкарук О. А. Аналіз закордонного досвіду фахової підготовки магістрів фізичної культури і спорту у закладах вищої освіти китаю.
9. Закон Китайской Народной Республики «О физической культуре и спорте». Пекин, 1995 .
10. Круцевич Т. Ю., Марченко О. Ю., Се Чжімін. Конфігурація мотиваційних пріоритетів сучасних студентів КНР до занять фізичною культурою і спортом. Теорія і практика фізичної культури і спорту – науково-практичний журнал Університету Григорія Сковороди в Переяславі. Вип. 1. Переяслав (Київська обл.). Домбровська Я.М. 2022. С. 119-128.
11. Круцевич Т., Марченко О., Се Чжімін. Система оцінювання рівня фізичної підготовленості студентської молоді України та Китаю. Спортивний вісник Придніпров'я: науково-практичний журнал, 2022. № 2. С. 28-35
12. Лукнячек В.Е. Сучасна освіта Китаю: проблеми і перспективи розвитку. Постметодика. 2013. №1. С. 47-54.

13. Ли Цзин. Аналитический обзор программных требований по физическому воспитанию в вузах Китая и Украины. Слобожанський науково-спортивний вісник: [наук.-теор. журн.]. Харків : ХДАФК, 2006. № 9. С . 167–169.
14. Марченко О. Ю., Се Чжімін. Дослідження потребо-мотиваційних пріоритетів у сфері фізичної культури і спорту студентської молоді Китайської Народної Республіки. Дослідження потребо-мотиваційних пріоритетів у сфері фізичної культури і спорту студентської молоді Китайської Народної Республіки. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2021; 4: 37–44 DOI: 10.32652/tmfvs.2021.4. 37–44
15. Москаленко Н. В., Яковенко А. В., Сидорчук Т. В. Фізичне виховання школярів в зарубіжних країнах (XX ст. – початок XXI ст.): [Монографія]. закладів Дніпро: Інновація; 2020. 220 с.
16. Пангелова НЄ, Круцевич ТЮ, Данилко ВМ. Теоретико-методичні основи оздоровчої фізичної культури: навч. посіб. Переяслав-Хмельницький; 2018. 454 сб.
17. Положение о физическом воспитании в образовательных заведениях КНР. Министерство образования КНР. Пекин, 1990.
18. Трачук С., Гень Ян, Мамедова І. Досвід тестування фізичної підготовленості учнівської молоді України і Китайської Народної Республіки. Теорія і методика фізичного виховання і спорту. 2020; 4: 96–100. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.4.96–100
19. Цзин Ли. Аналитический обзор программных требований по физическому воспитанию в вузах Китая и Украины. Слобожанський науково-спортивний вісник: [наук.-теор. журн.]. Харків: ХДАФК, 2006. № 9. С.167–169
20. Andrii Sitovskyi, Borys Maksymchuk, Vasyl Kuzmenko, Yuliya Nosko, Zoryana Korytko, Olga Bahinska, Oksana Marchenko. Differentiated approach to physical education of adolescents with different speed of biological development. Journal of Physical Education and Sport ® (JPES), Vol.19 (3), Art 222, pp. 1532 – 1543, 2019 online ISSN: 2247 – 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN – L = 2247 – 8051 © JPES
21. Tetiana Krutsevich, Natalia Panhelova, Kuznetsova Iarysa, Marchenko Oksana, Sgii Trachuk, Mariia Panhelova, Boris Panhelov. Effect of motion games on the psychoemotional state of children with intellectual disabilities. Journal of Physical Education and Sport ® (JPES), Vol.20 (2), Art 123, p. 862 – 869, 2020 online ISSN: 2247 – 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN – L = 2247 – 8051 © JPES
22. Oksana Marchenko Characteristic differences in the choice of factors of a healthy lifestyle as components of individual physical culture of modern schoolchildren. Slobozhanskyi herald of science and sport <http://journals.urau.ua/index.php/sort1> Vol. 6 (68), pp. 10-15, 2018 ISSN:2311-6373; p-ISSN:1991-0177; ISSN:999-818X© JPES
23. Xiaolu Liu, Xiaofen D. Keating, Rulan Shangguan. Historical Analyses of Fitness Testing of College Students in China. ICHPER-SD Journal of Research. 2017; 9.1:24-32.
24. 李晓晨,陈佩.不同体力水平与大学生运动参与动机的关系:有调节的中介效应分析[J].南京体育学院学报,2020,19(09):55-60.
25. 边加斌.成都市高校大学生健身运动参与动机的调查与分析[D].四川师范大学,2020.
26. 赵效江.大学生运动动机与其体质健康水平的相关性分析[J].赤峰学院学报(自然科学版),2020,36(03):86-88.
27. 单荣杰.高校大学生参与排球课外体育活动的行为动力因素分析[J].新校园(上旬),2017(11):134-135.
28. <http://newsen.pku.edu.cn/Admission/InternationalStudents/Scholarships/>
29. <http://www.movi.com.ua/kitayska-mova/1694-sistema-osviti-kitayu>.

References

1. Andrieieva O.V. Theoretical and methodological principles of recreational activities of different population groups. Kyiv, 2014. 39 s.
2. Borevskaia N.E. Trends in the development of education in China. Pedahohyka. 2011. №7. S. 109-119.
3. Van Tszyn, Bondar A. S. Organization of physical education of children and youth in the People's Republic of China. *Slobozhanskyi naukovo-sportyvnyi visnyk*. 2013. №5 (38), S. 45-48.

4. Van Likhua. Organization of management of the implementation of state standards of physical fitness of students in universities of the People's Republic of China – avtoref. k.n.: spets. 24.00.02. *Fizychnye vykhovannia i sport*. Kharkiv, 2011. 20 s.
5. Hloba H.V. System of physical education in Chinese schools. Collection of scientific works «*Pedagogy and psychology. Medical and biological problems of physical education and sports*». Kharkiv, 2012. 10. S. 16-19.
6. Van Siaofoei. Peculiarities of the organization of schoolchildren's work in physical education in the People's Republic of China. *Collection of scientific works «Pedagogy and psychology»*. Kharkiv, 2019. Vyp. 62. S. 48-57.
7. Hєn Tsze, Siui Khun, Van Fєnkhuy, Sun Tsylyn. The current situation and measures against the introduction of basic standards of physical education in colleges and universities – Based on a study of the basic standards of physical education in colleges and universities across the country [J]. *Zhurnal Shenyang Sport University*, 2020, 39 (01): 20-28.
8. Denysova L.V., Shynkaruk OA. Analysis of the foreign experience of professional training masters of physical culture and sports in higher education institutions of China.
9. Zakon Kytaiskoi Narodnoi Respublyky Law of the Republic of China «On Physical Culture and Sports». Law of the Republic of China Pekyn, 1995.
10. Krutsevykh T.Iu., Marchenko Olu., Se Chzhimin. Configuration of priorities of modern students of the People's Republic of China for physical education and sports. *Theory and practice of physical culture and sports* – a scientific and practical journal of the University of Grinoria Skovoroda in Pereiaslav. Output. 1. Pereiaslav (Kyivska obl.). Dombrovska Ya.M. 2022. S. 119-128.
11. Krutsevykh T., Marchenko O., Se Chzhimin. The system of assessing the level of physical fitness of student youth of Ukraine and China. *Sports Bulletin of Pridniprovya: a scientific and practical journal* 2022. № 2. S. 28-35.
12. Lukniachek V.E. Modern education in China: problems and prospects for development. *Postmethodology*. 2013. №1. S. 47-54.
13. Ly Tszyn. Analytical review of the software requirements for physical education in the universities of China and Ukraine. *Slobozhansky science and sports bulletin*. Kharkiv : KhDAFK, 2006. № 9. S. 167–169.
14. Marchenko Olu., Se Chzhimin. Doslidzhennia potrebo-motyvatsiinykh priorytetiv u sferi fizychnoi kultury i sportu studentskoi molodi Kytaiskoi Narodnoi Respubliky. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. Study of need-motivational priorities in the field of physical culture and sport of student youth of the People's Republic of China. *Theory and practice of physical education and sports of Ukraine*. 2021; 4: 37–44 DOI: 10.32652/tmfvs.2021.4. 37–44
15. Moskalenko NV., Yakovenko AV., Sydorchuk TV. Physical education of schoolchildren in foreign cranes (XX st. – pochatok XXI st.) Dnipro: Innovatsiia; 2020. 220 s.
16. Panhelova Nle, Krutsevykh T.I.U., Danylo VM. Theoretical-methodical foundations of health-improving physical culture: teaching. Manual. Pereiaslav-Khmelnytskyi; 2018. 454 s.
17. Position on physical education in educational institutions of KNR. Pekyn, 1990.
18. Trachuk S., Hen Yan, Mamedova I. The experience of testing the physical fitness of schoolchildren of Ukraine and the Chinese People's Republic. *Theory and methodology of physical education and sports*. 2020; 4: 96–100. DOI: 10.32652/tmfvs.2020.4.96–100.
19. Tszyn Ly. Analytical review of the program requirements for physical education in the universities of China and Ukraine. *Slobozhansky science and sports bulletin: [nauk.-teor. zhurn.]*. Kharkiv: KhDAFK, 2006. № 9. S. 167–169.
20. Andrii Sitovskiy, Borys Maksymchuk, Vasyl Kuzmenko, Yuliya Nosko, Zoryana Korytko, Olga Bahinska, Oksana Marchenko. Differentiated approach to physical education of adolescents with different speed of biological development. *Journal of Physical Education and Sport*® (JPES), Vol.19 (3), Art 222, pp. 1532 – 1543, 2019 online ISSN: 2247 – 806X; p-ISSN: 2247 – 8051; ISSN – L = 2247 – 8051 © JPES
21. Tetiana Krutsevich, Natalia Panhelova, Kuznetsova Iarysa, Marchenko Oksana, Sgii Trachuk, Mariia Panhelova, Boris Panhelov. Effect of motion games on the psychoemotional state of children with intellectual disabilities. *Journal of Physical Education and Sport*® (JPES), Vol.20 (2), Art 123, p. 862 – 869, 2020 online

22. Oksana Marchenko Characteristic differences in the choice of factors of a healthy lifestyle as components of individual physical culture of modern schoolchildren. *Slobozhanskyi herald of science and sport* <http://journals.urau.ua/index.php/sort1> Vol. 6 (68), pp. 10-15, 2018 ISSN:2311-6373; p-ISSN:1991-0177; ISSN:999-818X© JPES
23. Xiaolu Liu, Xiaofen D. Keating, Rulan Shangguan. Historical Analyses of Fitness Testing of College Students in China. *ICHPER-SD Journal of Research*. 2017; 9.1:24-32
24. 李晓晨,陈佩.不同体力水平与大学生运动参与动机的关系:有调节的中介效应分析[J].南京体育学院学报,2020,19(09):55-60.
25. 边加斌.成都市高校大学生健身运动参与动机的调查与分析[D].四川师范大学,2020.
26. 赵效江.大学生运动动机与其体质健康水平的相关性分析[J].赤峰学院学报(自然科学版),2020,36(03):86-88.
27. 单荣杰.高校大学生参与排球课外体育活动的行为动力因素分析[J].新校园(上旬),2017(11):134-135
28. <http://newsen.pku.edu.cn/Admission/InternationalStudents/Scholarships>
29. <http://www.movi.com.ua/kitayska-mova/1694-sistema-osviti-kitayu>.